

Ese de două ori în săptămâna: Joi și Duminică; era cându-vă prețințe importanță materialor, și astăzi de trei său de patru ori în săptămâna.

Pretiu de prenumeratiune.
pentru Austria:

pe anu întregu	8 fl. v. a.
, diumetate de anu	4 fl. v. a.
, patruri	2 fl. v. a.

pentru România și străinătate:

pe anu întregu	12 fl. v. a.
, diumetate de anu	6 fl. v. a.

ALBINA

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespondinti ai nostri, si de adreptul la Redactiune Stationsgasse Nr. 1, unde sunt a se adresă si corespondintele, ce privesc Redactiunea, administratiunea să se spidetură; că vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publica.

— XXX —

Pentru anunțe si alte comunicatiuni de interes privat — se respunde căte 7. cr. de linia; repetările se facu cu pretiu scadut. Pretiu timbrului căte 30 cr. pentru una data se antecipa.

Pesta, în 4 noiembrie n. 1871.

In momentu nu cunoștemu pentru noi evenimentul de valoare mai mare de cătu *interpelatiunea*, ce in siedintă de ieri a Casei representative ungurescii fece Ministrul presedinte ungurescu dñu Dr. Aless. de Mocioni.

Acăsta interpelatiune completădea adeverul si interesul ce crisea de preste Laita a trebuitu să destepte in toti patriotii intelepti, sinceri si onesti.

Déca dlu c. Andrassy a influintat in acea crisa conformu interesului si dorintei partitei deákiste; déca dlu Helfy prin interpelatiunea sa a datu spresiune ideiei si interesului partitei ce a scrisu pe standardul seu 1848, si déca dlu Col. Tisza cu a sa interpelatiune a vrutu să dovedesca că opositiunea centrale tiene la uniunea personale, prin care principiu chiar difere ea mai vertosu de cei din drépt'a Casei representative: apoi dlu Aless. Mocioni spuse lumiei politice că — ce este ceea-ce neliniscsesce proprie spiritele si impădeca iubirea si progresul, si amenintia ca spad'a lui Damocle — viitorul Monarchie si a statului ungurescu si a natiunei magiare!

Recomendămu mai vertosu generatiunei judecătării unu studiu cătu se pote de aduncu si seriosu alu spiritului si importantiei acestei interpelatiuni, a căroru afirmare cu tota perseverantă a pana la triumfu — are să devina temă principale a vietii si luptelor ei!

Dlu Ministru-presedinte, căruia organele sale i atribuescu o genialitate pre care pcpórale aservite stepaniriei magiare — pan' acuma n'au avutu ocasiune de a o semnă si cunoscere de cătu in sute de forme de *amagiri si violintie ordinarie*, — dñu Andrassy va avé credemu destula inteleptiune de a apretiu acăsta interpelatiune si de a nu-i denegă respunsul ce i se cuvine, unu respunsu, calificatu de a salvă essintintă si prestigiul constituutiunei si guvernului Ungariei!

Mai la vale publicămu interpelatiunea dñui Aless. Mocioni in cuprinsulu ei precisatu si subternutu in scrisu; ér in nrulu viitoru vomu avé onoreea d'a ornă făia nostra si cu discursulu eminente, cu carele a motivat'o mai pe largu Casei representative.

Ceea ce pana 'n acestu momentu sciu să ni spuna foile si telegrafulu despre starea lucrurilor din colo de Laita — este: că MSa inca marti-a trecuta a insarcinatu cu compunerea nouului Ministeriu pe baronele de Kellersperg, barbatu alu burocratiei si — alu constituutiunei seu legii cum o vré Imperatulu, adeca sciti ca cosaculu din proverbii, carele candu ceialalti europeni se laudau că ei au constituutiune si parlamentu, elu cu nasulu redicatu, in mare trufia li respondem: „*Ce constitutiune, ce parlament!* — noi muscalii, candu ni va pronuci Imperatulu, facem Republica!“

Astfelui se dice că ar fi liberalismulu si constituutiunalismulu nouului dnu ministru-presedinte cislaitanu.

Unii vor a scăi că nou'a escelintia dejă ar fi gasit u si colegi si ar fi formulat u si program'a. Acăsta este multu mai usioru de credintu, de cătu că-i va succede a impacă biét'a Monarchie si a linisici bietelete popóra trase-impinse!

Program'a nouului Ministeriu se fia in putenie cuvinte: *returnarea la constitutiune*, (fresce la cea mincinósa de diecmvre!) si urmarea cu rigore a căilor constituutiunali intru desvoltarea mai departe a drepturilor pentru tieri si pentru popóra. — Mintiuni nemtiesci! —

List'a noiloru ministri se astăpta cu tota sigurantă pre mană, domineca.

Rescriptul regiu catra dietă din Praga, astăzi este să vina in pertractare; nime insa n'are ideia că cehii ce felia de politica vor observă facia de elu. Atât'a totusi observămu, că barbatii nostri de la guvernii se adopera de unu aeru, ca cum intréga istoria opositiunei cehice ar fi numai o secatura. Totusi noi credem că acăsta bagatela o să-lu imbranescă pe dlu c. Andrassy celu putinu cu diece ani! — er sistemei dualistice o să-i faca de capu!

„*Tages Presse*“ din Viena, cea ce sub timpulu vesbelului franco-germanu, era d'o atitudine sublime si tocmai contra dualistilor nostri; asia mai departe, pre timpulu candu cehii stau iu certă cu nemti centralisti, spriginea pe cehi si planurile loru se impacatiune: de candu actele cehiloru se dedera publicitatei, a devenit contraria de mōrtie cehiloru si — amica esaltata dlu Andrassy.

Atât'a scimă că dnii de la „*Tages-Presse*“ au manifestatu mare necasu candu in intelelesu cumca *Hohenwart* a cumpératut pe „*Wanderer*“; se vede deci că ei atunci de necasu s'au precipitat in braciile unguriloru. Destulu că nerusinarea ei dejă este colosală; asia buna ora ieri ea scrise negru pe albă că — *Ungaria sub guvernamentulu dñui Andrassy pe rediute infloresce*. — Da, infloresce totu spini si suspine, seracia si coruptiune! Poftim celoru mai cumpliti dusmani ai nostri asemenea fericire!

Interpelatiunea dlu Dr. Aless. Mocioni.

Siedintă de ieri, vineri in 3 noiembrie, a casei representantilor Dietei unguresei, in carea dupa cele formalie, s'a desbatutu si adoptat, cu respingerea emendamentelor facute si sustenute de partea stanga — proiectul de lege despre remanintele urbariali si despre estirpature, — a avutu unu unicu dar memorabilu punctu de mare si generalu interesu, de interesu politicu-natiunale, carele a si destepatut atentiunea intregei case in cea mai deplina mesura. A fostu Interpelatiunea ce Elu Aless. Mocioni, reprezentantele cercului de Lugosiu, a adresat dlu Ministru-presedinte c. Andrassy, manecandu din crisa seu conflictual de peste Laita, intru interesulu natiunatilor, alu Transilvaniei, alu tratiatelor si dreptatei reciproce intre popórale patriei, — alu patriei comune.

Acăsta interpelatiune, pre cum s'a pusua in scrisu pe més'a Casei, foră discursulu introductory, suna astfelui:

„*Crisa ce s'a intemplatu in tierile MSale de dincolo de Laita, nu este o crisa ministeriale, precum atari se intempla din timpu in timpu in viéti parlementaria regulata, ci ea este o crisa ce, avendu surginte mai atundu, pote să aduca in periculu chiar constitutiunea, dora posibilitatea vietii constitutiunale, seu dora si mai multu da cătu acăsta, — cu unu cuventu acea crisa este o crisa de statu.*

Fora indoiela unu surginte principale a acestei crise este nimicu alt'a de cătu: *turburatul ecuilibria naturalu, prin maiestrit'a su-prematia a unei natiunatilități*.

Unde constitutiunalismulu, carele nu pote fi destinatul de cătu a garantă dupa tota potință ecuilibriul naturalu alu contrastelor de interes ce se manifesta in viéti de statu, despoindu-se de natur'a sa, se intrebuintidă tocmai spre scopu contrarui, — acolo mai curențu ori mai tardiu, poterea faptelor va nimici fragil'a constructiune de lemn a acestei constitutiuni, si va duce necesarintă la ab-solutmu opertu si nemascabilu mai multu.

De nu vomu vré să ni espunem propriu-

năstra vietă de statu pericolorul unei sinamagiri, trebuie să recunoscem, că — neconsiderandu art. de lege XII. din 1867, pericolul pre seriosu ce jace ascunsu in situatiunea nostra politica — se cuprinde intru acea *indenticitate de direc-tiune politica*, care evidentemente există intre guvernul nostru si intre aderintii asia numitei

constitutiuni de decembrie. Precum acolo, asia tinde să a guvernului vostru politica mai vertosu, ca — intru interesul reu priceputu alu uei parti, să se asecură acestei parti supremat'a artificială si prin acăstă se turbure naturalulu ecuilibriu alu elemintelor patriei noastre.

Déca d'o parte este nenegabilu că dñu Ministru - presedinte numai pe bas'a acestoi identicitati de directiune s'a potutu atâa indemnănat, a se ingeră — chiar si cu trecrea peste otarale sferei sale de competitia — in afacerile curătă interne ale Austriei, si a luă parte activa la deslegarea acelor'a: intocmai atât'a de putinu pot să fie vr'o indoiela d'alta parte că, eventualitatea de care dupa astfelui de pre-cedintie cu temeiul este a se teme, cumca adeca ocazionalmente guvernul celuilaltru statu asemenea se va potă ingeră in ale nōstre afaceri interne, — pote să aiba punctu de radimur singuru numai in statulu perturbat alu ecuilibriului politicii interne alu tieri.

Si déca — multiamita ceriulu: — in momentu, seriositatea situatiunei nostra politice nici nu se află la inaltemea crisei austriace, totusi nu se potă negă că, situatiunea nostra de facia, ca si politic'a pana acumă urmata de regim, părtă in sinulu seu germanul tuturor aseelor eventuale critice si periculoase, alu carorū si lungu din colo de Laita dejă si-a luatua incăputul.

In consideratiunea tuturor acestor'a, me atlu indemnăta a adresă dlu Min.-presedinte urmatori'a intrebare:

„Tiene dlu Min.-presedinte de oportunu, a punte pe més'a Casei, in cestiunea de natiunatilități si a Transilvaniei, astfelui de propositiuni guverniali, cari, inspirate de spiritulu respectu-lui reciprocu de dreptu si a unei juste compla-rări de interes, singure numai sunt in stare, a supedită organismului de statu si desvoltatiunii patriei nostra, cuvenit'a garantia contra eventualelor insuflătorie de ingrijiri, ale dñorū germane le părtă in sine situatiunea nostra politica de astadi?“

Guvernul magiaru si organele lui, facia de grelele invinuri ce se facu dlu c. Andrassy.

Am amintit la rondulu nostru, lectorii nostri: si vor aduce bine a minte, cum unele voci publike, a nume in „*Zastava*“ din Neoplanta si in „*Politik*“ din Praga, de a dreptulu invino-vatisea pre dlu c. Andrassy de părtăsiu la uciderea principelui Mihailu din Serbia, ba „*Zastava*“ chiar ilu provocase, să-i faca procesu, pentru ca să-i dovedesca vin'a naintea judecătii.

Si Ministerulungurescu a tacutu, si press'a guvernamentale a luat in bataia de jocu acesa grea invinuire. Si trăb'a sa' ispravitu!

Candu cu reșold'a din Croatia de la Racovita, ér mai multe voci publice, precum am citat la timpulu seu, pana si uncle unguresci esina cu invinuri că — acea reșold'a a fostu provocata de guvernul dlu c. Andrassy; si Ministerulungurescu ér tacu, ér press'a guvernamentale tacu de mōrtie acăsta invinuire! Intr' acea mai alalta-ieri uncle telegrame in anunțira că, tribunalul martiale din Racovita la uru corisea dintre cei reșoldati, cu numele Fabieni, a afiatu documente pre cari, fiindu că „*compromită persóna din regimulu ungurescu, nule a tramis la Zagrabia, cí de a dreptul cat'a concilar'a de curte a MSale la Viena!*“

Acăsta faima, respandita cu atâtă pozitivitate, foile dlu c. Andrassy ér dicu că ar fi o nelun'a; si cu atât'a lucrul este impacatu!

In fine multe voci imposante, pe temeiul informatiunilor directe ce dicu că au, de repe-

titori intonara invinovatirea că — dlu Andrassy, in consiliu celu mare alu Ministrilor ar fi propusu cu multa starutută introducerea *absolutismului din colo de Laita*, — firesce — numai din colo, fiindu că din cōci elu este dejă introdusu, cu venirea la guvernul a Ministerului aristocratic magiaru.

„*P. Napló*“ si acăsta invinovatire a generalului si cōtilorui seu Ministru-presedinte o numesce *scornitura malitiosa*; pre responditori ii face nebuni, si cu atât'a elu crede că — si-a facutu detorint'a!

Ei bine, ce va se dica acăstă?! Déca astfelui de invinuri publice se faceau unui simplu moritoriu, polit'a de multu ilu luă de gulera si fiscul publicu de multu i intentă procesu; si — déca atare particulariu se semăne nevinovat, elu pasă la judecata si cerea facea de procesu seu investigatiune, spre a fi spălatu de grău'a suspiciune!

Si pentru ce acăstă? — De sicuru, pentru de a-si salvă onoreea in facia lumei. — Guvernulungurescu, stepanitorii tierilor de din cōci de Laita, precum se vede — n'au scrupuli de onore!

Ei sciu că au pro Imperatulu, si pana-lu au, stepanescu si tragu folosele tierilor, macar ce se dica lumea!

Firesce deci că in facia acestor' eser-riinti, nu mai pote să suprinda, candu foile cerice si peste totu cole slavice, vinu a desvoltă facia de dlu c. Andrassy o limba, de cătu carea mai cruda si aspră nu se potă intipui. „*Pokrok*“ d. e. ilu numesce „*celu mai afurisit uiesit*“, prin a carui inselatiune si perfida tradare a devenit in Austria natiunile injugate. „*Narodny Listy*“ vorbesce despre „*individualu Andrassy*“, carele prin amestecul seu in afacerile cislaitane a comis chiar o „*lotria*“!

Si la atari atacuri, se intielege că nici unii dñorū Andrassy nu scapa cu pelea intrépă; si loru li se dau frumoselle epitete de „*brutali*“ si „*barbari*“, etc.

La atât'a a adusu pre cehi si pre slavi dlu c. Andrassy si cu mameluții sei, foră minte si foră inima, foră Ddieu si foră patriotismu, in-diestrati numai cu unu egoismu orbu! Si nici cu atât'a dlu c. Andrassy nu se multumesc, ci — prin „*Patria*“ sa si prin unele miserabile crea-ture ale sale, vine totu mereu a mai interită si vatemă de mōrtie si pre romani, de cari magarii au atât'a trebuita, déca este ca intr'o buna deminetia să nu fia imbracisiati si sfar-mati ca vai de ei!

„Konstitutioneller Belagerungs-zustand!“

Starea nostra, a popóraloru apesate la parete prin clic'a dualistica in Austró-Ungaria, noi multa ne-am socotit u si — ore prin ce felui de expresiune terminologica s'ar potă mai bine caracterisă?

Nu mai credem să există omu cugetatoriu in Monarchia carele să nu semta seu scia că, de candu puru numai prin si din gratia MSale Imperatului, in anulu 1867 se dedera popórala pre man'a aristocratilor magarii si centralistilor nemti, in companie, acestia n-ai aruncat unu latu in gătu, pre carele-lu numesu dreptulu seu *constitutiunea tuturor*, dar cu care in realitate ei ne sugrūna de mōrtie!

Descriindu noi adese ori acăsta trista stare a nostra in statulu publicu, ocupatul intregiu intregutiu de nemti si de magarii, am numit-o cu felui de felui de nume, dupa natur'a ei, i-am disu „*pseudo-constitutiunalismu*“; i-am disu „*absolutismu constitutiunalu*“; i-am disu *regimentu alu unei elice egoistice si tirane*, etc. etc. Tōte aceste numiri insa nu sprimeau ceca ce propriu sentimă noi că este acăsta ticaloșa stare a nostra.

„*Wanderer*“ de Viena in nrulu seu 298, de dominec'a trecuta, asia ni se impare că a gasit terminul celu adeverat; este pre carele-lu puseram in limb'a originala, in fruntea a cōstui articulasiu.

Konstitutioneller Belagerungszustand“ noi abia am poté se traducemu pe romania es- sactu, fiindu că poporul nostru de seculi asu- pritu si apesatu de straini, n'are ideia unei stări exceptiunale, séu unei stări de asiediu, facendu-i lui domnii supunerea, sclavi'a de ro- gula, pre candu conceptulu cuprindo o stare candu adeca unu guvernui priu potere fizica, pre unu scurtu timpu occupa séu impresora unu orasius, unu tienutu séu o tiéra intréga, pentru d'a restringe pe unu timpu libertatea cetati- nilor si de a-i constringe sé faga ei ceea-ce doresce si comenda guverniulu, adeca sé se supuna dorintici si comandei poterii.

Dar „Belagerungszustand“ propriu este o stare de resbelu, candu adeca guvernialu de- chiara cetatiilor preste totu, séu unei parti séu classe a loru, resbelu in data ce nu se vor supune dictatelor sale. In astfelu de stare cetatiilor nu se asculta de cătu — căte o data din gratia; drepturi nu are, ci potu apelá la bun'a vointia a stepanilor. Spionagiu si de- nuntatiile sunt la ordinea dilei.

Este cu unu cuventu regimulu lui Marte, regimu de fortia, cu argumentulu „sic volo, sic iubeo!“ De unde noi credemus că atare stare este „martiala,“ si acestu epitetu o caratteri- séa si denota mai completu.

Pre cătu timpu deci la noi Ddieu, mor- rala, dreptatea, fratiates — nu sunt argumen- te, nu se considera de suprem'a lege, ci dlu c. Andrassy si cu clubulu deakistiloru dic- tedia legile, pre cari apoi pro form' le treue prin Cas'a ce ei numescu parlamentu séu lege- latiune, si unde ér dlu Andrassy si cu clubulu seu decide, — si pe cătu timpu aceste legi tóto tientescu la unu scopu supremu, d'a pastrá ste- panirea tieri si a tuturor foloseloru ei eschi- sivu pentru domnii unguri, ér pre celealte po- póra d'a le tiené cu poterea in supunere si a- scultare catra domnii unguri, ne-avendu ele dreptulu nici d'a figurá in viéti'a publica alt- felu de cătu numai ca unguri si spre scopuri magiare, — tóte acestea in contra firei si ini- mei acelroru popóra, prin mesure constringatorie: acésta stare, pe carea dnii unguri o numescu constituineloru si a tieri, fora tóta indoiel'a este, ceea-ce „Wanderer“ a vrutu sé sprime, este constituinea si constitutiunalismulu mar- tiale. —

Libertate ungurésca, adeca impusa cu poterea, in contra interesului, inimie si consci- intie popóralor; iubire de „Patria“ — for- tiatu; legi nu naintatorie si asecuratorie de cultura, ci impedecatorie si opritorie!

Constitutiunea cu unu cuventu personifi- cata in dlu Andrassy, ér Marte séu fortia in Honvédii sei.

Acésta e astadi starea natuaneloru nema- giare in statulu Ungariei. —

Devenimus la sépa de lemn!

In augustu a. c. prim o corespondintia (vedi Albina nr. 67.) am aratatu numeratele foradelegi si abnormele abusuri a diregatorilor de finantie, prin cari poporul si tiera se ru- nédia, documentandu totu o data că, in contra acestor' ori-ce vei face, remediu si manu-

ou este. Acea corespondintia comitele supremu, contele Alessandru Haller, celu-ce in contra le- gilor sanctionate guvernédia, séu mai bine disu maltratédia acestu bietu comitatul, si comite abusuri de oficiu si chiar fa- radelegi (*), prin translatorul comitatului a tradus'a in limb'a magiara si a trams'o ministriului magiaru, firesce tóte ca omu liberalu si constitutiunalu (?) precum i place a se laudá, că pentru libertate si constitutiune a suferit inchișore (!) dandu-i liberalulu si constitutiunalulu (!?) sfatu de a imprecesu pe subscrisu- lu, cugetandu Marfa sa, inteleptul Solomonu, că priu astfelu de fapte de politia 'si va ascunde foradelegile si scandalósele abusuri de oficiu ce lo comite cu redicat'a, si va remané si mai departe spre scandalisarea dignitatei de comite supremu pe gátatu nostru!

Acuma voiescu a aratá unele dispusetinii si afaceri a ministrului de finantie, cari dupa mine suntu injuste, si cari aducu poporul si tier'a la sépa de lemn.

Candu sub absolutismulu germanu, pentru catastru s'a clasificatu si pretiuu pamenturile in acestu comitatul de estimatori si clasificatori, s'au aplicatu copii de 14—16 ani, si sodali me- seriesi, cari neci ideia n'au avutu despre pre- triul si classificarea pamentului; (va se dica si acelu guvernui absolutistic germanu la denu- mirea de functionari urmá intocmai ca guver- niulu magiaru de astadi, adeca nu cautá caracte- rime si solide, nu scientia, neci vr'o alta qualificatiune morală, ci numai ca se fia mame- luci si astufelu de individi cari se-lu glorifice si se inchine, chiar precum se intempla si de presentu in Ungaria, Banatul si Transilvania;) — acesti omeni fora sciintia, fora qualificatiune si foru susfetu apoi, ca se-si faca merite, a clasificatu si pretiuu pamenturile astfelu, de- pentru petecu de pamentu cade mai mare contributiune pe unu anu, decătu este intréga valoare acelui pamentu, si asia e lucru pré firesc si bietii ómeni nu sunt in stare a plati injus'ta contributiune; si — au recursu romanii in tóte pările si au dovedit u nedreptatea ce i se face, dar totu in daru, nu lina ajutatu nime; — in fine vediindu comitetul comitatului că déca nu se va corege acésta gresia si nedreptate, betii ómeni si cu ei comitatul intragu trebue se ruinedie cu totulu, si documentandu susu onaratele din firu in perú, comitetul a asternutu o rogare catra ministrulu reg. magiaru de finantie, cerendu a cercetá caus'a si a ordená de nou estimatiunea si clasificarea pa- mentului, si a scapá poporul si comitatului de ruiniare, arendu că alcum poporul din acestu comitatu foru vin'a sa se va ruina cu totulu, da- nesuportabila contributiune pe langa tóte nu se va incassá, ci numai restantie peste restantie se vor agramadi, si prin acésta confusiunea vor crease si—sciti ce a respunsu ministrulu de finantie, care se numesce pe sine constitutiunalu? — a respunsu comitetului că, dupa ce in asemenea cestiu die'ta ungurésca a dispusu in generalu, dumnealui nu poté ajutá!! — eu asia cugetu că acésta procedura a dlu ministru este

*) A se vedé corespondintia din Bai-de-Crisi- si din septembrie a. c. in „Albina“ nr. 72.

gresita, pentru că déca densulu s'a con- vinzu, precum a trebuita sé se convinga, despre just'a cerere a comitetului si déca nu e in stare ca ministrul a face dreptate in o causa ce cade in sfer'a activitateli sale, detorinti' a-i ar fi a aduce insusi la diet'a ungurésca, si arendu nedreptatea ce s'a facutu unui in- tregu comitatul, precum si aceea, că déca in acésta privintia poporului din acestu comitatul nu i se va face dreptate, acesta se ruinédia totalu; — dar că a refusatu just'a rogare a comitetului, de si comitetul a recoursu la dieta, scim'u din trist'a esperiintia că diet'a astfelu de rogari si recursuri le transpune simplu min- strului competitente spre ulteriora deslegare; ministrul apoi o tramite indreptu rnspecti- vului suplicantu cu resolutiunea, că — 'si sus- tiene decisiunea de mai nainte! — si asia du- pa atâta rogari si frementari, am ajunsu ér undo am fostu, că poporul séu se platésca, déca ar poté, séu—fiindu că nu poté se platésca, injus'ta enorme contributiune, sé se ruinedie si se péra! *)

Scim'u totii, că antistefele comunale sunt detorie a asterne imediatu la perceptoatele reg. magiara tóte casurele de morte si inventarie, perceptoata apoi de locu aruncu pe erdi si incaséda chiar si cu execuțiunea per- centele transcrierei de avere, dupa sum'a cu- prisina in inventariulu ce i s'a substernutu; venindu mai tardiu naintea judetiuui compen- tante pertractarea casului de morte si im- partirea averei intre erdi cu ocasiunea transcrierei, séu edarea documentului de traspunere, se face incunoscintiare perceptoata reg. magiaru, acesta apoi de regula ér aruncu si ordina incasarea percentelor de transcriere, si asia in cele mai multe casuri, unde biétulu poporul tóte acestea nu le scie, percentele de transcriere se plateascu de dous ori! — ér in alte casuri cu ocasiunea per- tractării de ereditate se constatătia că reposa- tulu a fostu multu detoriu si detragendu deto- riu, din sum'a cuprisina in inventariu, nu rema- ne neci a patr'a parte, dupa lege deci ar fi se se platésca percentele numai dupa sum'a activa, adeca dupa um'a ce a romas dupa detragerea detorilor; si, dar perceptoata reg. magiaru dejá a incasatu sum'a percentuaria dupa intrég'a suma a lasamentului, cuprisina in inventariulu antistefei comunale, care firesce o' si sciuu, si neci nu potea sé scia căta detoria a remas dupa re- posatulu, căci acésta se pote limpedi si constata numai la pertractarea ereditatei, si apoi scim'u pré bine că ce a incasatu perceptoata reg. magiaru, ori pe dreptu ori pe nedreptu, cu acea suma, ori ce vei face si ori unde vei recurge, nu te mai intalnesci, — asemenea proverbialui romanu: „ce a mancat lupulu e mancatu!“

Totu dupa dispusetiunile ministrului de finantie se intabuléda restant'a de dare pe tóta aveare respektivului, foru a fi dispusu că — pana la ce suma de restantia este a se ingreuná aveare omului cu intabulatiuni; astfelu sunt forte multe casuri, că pentru o restantia de dare

*) Dovéda deplina si elatante că, scopu- rile domnilor magiari sunt ruia poporului si a nume a celor nemagiare!

de 40, 20, 10 oruceri, ba ce e mai multu, am vediutu cu ochii insarcinandu si vinculandu tóta aveare unui omu din comun'a Caianelu pentru o restantia de dare de 8 cruceci! — ce e dreptu, aceste intabulare le efectuase per- ceptoatoratu, dar desbaterile trebue sé le faca respektivula proprietariu, si apoi scim'i că o estabulare costă mai putienu 4—6 fl. si asiá pen- tru o restantia de 8 cruceci, despre care proba- bilminte biétulu omu nici nu a sciuu nemic'a, i se facu spese cu destabularea de 4—6 fl. Eu asiá cugetu că ar fi detorinti' a ministrului a staveri: pana la ce suma restante este a se intabulá? si nici de cum a permite, ca pentru 10—8 cruceri, omului seracu sé se faca spese de 4—6 fl căci prin astfelu de pro- cedura injusta si nelegitimabile se seracescu si ruinédia ómenii, si tiera intréga — nu cas- tiga, ci perde. (Dar pasa-li domnilor! — Red.)

De altintrele asia se vede că domnii ministri putienu eugeta cu poporul, si cu tóta activitatea si energ'a lucra numai intr'a colo, ca să se pote sustiené pe sine si mai departe la potere, — si in acésta orbia a loru, ei nu vedu, séu nu vrea se véda că poporul si tiera au seracit, si astadi mane va fi imposibilu a incasá contributiunea, de va denumi nu 1 ci 20 de esecutori de dare regia magiara con- stitutiuniala!

Ei, dar nu face nimicu; căci precum serie „Controlorulu“ (fóia magiara „Ellenor“) in Nr. 364, dlu ministru reg. mag. constitutiunalu de finantis Kerkápoly este in tocmla pentru a vinde restant'a de dare a tierei intrege, a o vinde unei bance din Viena, care apoi cu focu si cu sabia va incasá restant'a spre fericirea Austro- Ungariei; si asia dlu ministru Kerkápoly ér va avé bani; va avé cu ce acoperi deficitul pe 1872. — Dar noi sermanii de noi, pe langa astfelu de dispusetiune constitutiunale, unde vomu ajunge? De siguru la — sépa de lemn!

Baia-de-Crisiu, (in Zarandu,) in opt.

IIie.

,,Patri'a lui Andrassy.“

Sub acestu titlu „Telegrafulu“ de Bucu- rescu publica in numerulu seu 160 urmatorulu articolu:

Noului diariu guvernémentale „Patria,“ a contelui Andrassy, despre care am mai facut amintire, in fine a aparutu in Pesta, sub redactiunea lui Fr. Virgilii Olteanu (?!), despre care numai atât'a scim'u că e fratele eppu- lui gr. cat. din Lugosiu, favoritul contelui Andrassy, care pentru meritele (!) sale anti-natiuniali cu frauda a fostu impus diecesei contra vointie clerului si poporului romanu. — Pana acum am primitu numai Nr. 3 alu acestui dia- riu, despre care se dice că principal'a sa tendin- tia ar fi missiunea de „a starni pentru o frati- tate adeverata si semperna cu fratiung'unguri“. dar acésta e numai o masca; căci in realitate la totu pasiulu se tradéda pré evindite, că ade- verat'a sa missiune este — a castigá cătu mai multi aderinti politicei desnationalisatorie si retrograde a contelui Andrassy, si promitiendu tóte favorurile possibile, cu cari numai poté fi recompensata o unélta órba care-si vindu

FOISIÓRA.

↔

Gestiunea Dictionariului limbei rom. in Societatea academică de Bucureşti.

(Sectiunea filologica.)

Siedint'a din 4 septembrie v. 1871.

(Continuare.)

D. Baritiu, luandu cuventulu, exprime mai antaiu dorint'a, ca societatea sé mérge pe teremu practicu. Premiulu Zapa este infinitat si publicatu cu cătiva ani mai nainte d'a se infinita societatea academică romana. A statu cu totulu la voi'a literatilor romani, ea in acei ani sé se apuce de compunerea Dictionariului si sé ie premiulu. Nu s'a aratatu nimeni. A venit u- societatea academică si in data la anulu 1867, a provocatu pe toti literatii romani sé-i adune materiale pentru Dictionariu, cu onorariu. Érasi nu s'a aratatu nimeni, nici macar ea sé adune materiale. Dupa acesta, membrii societății academice, vediendu pe d'o parte că, afora din sunlu ei, nici unui Romanu nu-i pasa de Dictionariul limbei nostre, ér pe d'alta că natiunea pretinde sé-si véda o data tesaurul limbei sale adunatua la unu locu, ordinat si definitu bine,

s'a convinsu că nu mai e timpu de perdisti si prin urmare trebuie sé se apuce insii membrii societății academice de compunerea Dictionariului. In anulu 1869 s'a si luatu conclusiuni in acestu respectu. In sessionea din anulu 1870 a facutu si dsa opositiune modului de scriere a Dictionariului asia cum fusese inceputa elu de catra dnii A. T. Laurianu si I. Massimiu si asta-di li spune curatul că opiniunile predemnitó- rie intre literatii nostrii sunt, că multinea de cuvinte latine, puse de dloru in Dictionariu, nu va fi adoptata nici o data de natiune, si că unele modificatiuni ortografice ale dloru vor fi re- spisne d'asemenea. Cu tóte acestea, meditandu mai tardiu forte seriosu a supr'a lucrului si reflectandu că multimea de reforme, introduse in limba ca de 40 de ani, la inceputa fusese com- batuta cu pré multa inversiunare, care insa, dupa cătiva ani, totu a fostu adoptata peste totu, dsa nu cutéza a condamná nimicu in no- du neconditiunatu, ci astépta multe de la timpu. Scopu principale alu nostru este: s'acu- nămu materialul limbei sé dàmu definitiurile si tóte acceptiunile cuvintelor. Acésta este o problema forte grea. Dar am luat'o a supr'a no- stra si trebuie s'o scotemul la cale. Dsa insa nu cutéza a esii in lucrare, foru o revisiune prela- bile. Acésta o face comissionea lessicografica. Éra déca mi va schimbá lucrările in contra con-

victiunilor mele si poté in opositiune cu voin- tia natiunii, membrii comissionii au luatu tóta responsabilitatea a supr'a-le, ér pe d'alta parte aceia, cărora nu li place modulu de scriere a comissionii lessicografice, sé nu pregeze alu critica foră nici o crutiare, pentru că sé ésa ader- velu la lumina.

In resumatu, d. Baritiu crede că, dupa multe sbuciumături de 4—5 ani, este necesitatea suprema ca sé prosperămu cu elaborarea Dictionariului, ér diferintele cari essistu intre membrii comissionii lessicografice si intre ceialalii membri colaboratori, sé le incredemtumul si criticei seriouse, care pana acum inca nu si-a facutu detori'a la noi.

Dlu Laurianu. Propunerea d. Odobescu este forte liberale si are multe avantagii pentru sine; ea este forte propria pentru unu magazinu de materiale care n'are trebuinta de unitate, si s'ar potrivii pentru multe lucrări forte folositóre, numai nu pentru unu Dictionariu. Dupa dlu Odobescu lucrarea in cestiu ar fi numai o adunatura de materiale si o indicatiune de sistematice. Insa bine considerata acesta lucrare, n'ar avé nici una scopu practicu; ea ar produce spese enorme, cari nu s'ar rebonificá de locu. Drumulu propusu de d. Odobescu ar fi forte lungu spre a ajunge la finit. Din contra dupa regulamentul adoptat, lucrarea, des-

proiectu, are sé aiba unu usu practicu, si toti banii au sé reintro. In realitate societatea nu face de cătu unu imprumutu spre facilitarea Dictionariului.

Resturnarea regulamentului n'ar face de cătu a mai intardia confectiunarea Dictionariului pentru unu timpu indelungat. Noi insa nu trebuie sé amenâmu scoterea la lumina a Dictionariului, desii numai proiectu. Refacerea regulamentului, refacerea sistemei, sémena pré tare cu pandia Penelopei, si nu e prudinto a perde multu timpu cu atari oscilatiuni.

Totu ce s'ar poté face pentru multiam- rea individuală, s'ar poté reduce la tiparirea fidèle a unei séu duoue côle ca échantillons in analale societati, si cari n'ar costă de cătu circa 3,000 lei pentru 10 côle de échantillons, cari bani ar fi sacrificati.

Dar dsa nu vede nici utilitatea, nici im- portanti'a unei asemenea publicatiuni de échan- tillons. Dnii colaboratori n'au sé se téma că prin supunerea lucrarei lor la redactiunea comissionei, se va eclipsa individualitatea; comissionea nu este de locu asia de riguroasa; totu ce sé poté dice bine in veri ce modu claru si lamurit, se primesce foră modificatiuni, desii membrii comissionii s'ar fi servit cu alte cuvinte.

Órele findu inaintate, siedint'a se redica.

